

Karbonet verden glemte

Av Lars Haltbrekken, Naturvernforbundet, Arnstein Westre, Natur&Ungdom,
Christian Steel, SABIMA, Nina Jensen, WWF-Norge

I kveld viser NRK Ut i naturen programmet «Skogen verden glemte». I det kalde boreale barskogbeltet i Skandinavia, Russland og Nord-Amerika finner vi verdens største karbonlager i skog. Det er også verdens største sammenhengende skognatur. I programmet formidles kunnskap om dette karbonlageret få kjenner til, og paradokset at Norge verner for klimaets skyld i Brasil, men hogger og lager plantasjer av skogen her hjemme.

«Å ikke hugge skog er verdens enkleste klimatiltak» sa Norge og bevilget 3 milliarder i året til bevaring av regnskog i sør. Hvorfor gjør ikke regjeringen det samme her hjemme?

Til forskjell fra tropiske skoger som har bestått i millioner av år, er de nordlige skogene vokst fram etter siste istid for 10 000 år siden. På denne relativt korte tiden har våre skoger dannet en robust skognatur med verdens største karbonlager. Fordi det er kaldere her i nord, går ikke nedbrytningen så raskt som i sør. I de fuktige, varme tropeskokene brytes døde trær raskt ned, karbonet tas opp og lagres i de levende plantene eller returneres til atmosfæren. Her i nord blir størstedelen av karbonet lagret som dødt plantemateriale i bakken. Mye takket være et rikt mangfold av sopp som lever i trær og jord, brytes døde planter og dyr ned og danner enorme karbonlagre under jordoverflaten. Bare en begrenset mengde av karbonet fra trær som dør i skogen havner igjen i atmosfæren.

På samme måte som at store mengder klimagasser slippes ut når permafrosten smelter eller myrer dreneres, vil store deler av det enorme karbonlageret i de nordlige skogene slippes ut ved hogst. Når trærne fjernes, slippes lys og varme inn slik at det døde plantematerialet i bakken raskere brytes ned og karbonet slippes ut i atmosfæren. Dessuten forsvinner mange av de karbonlagrende soppene når trærne hogges og tas ut av skogen, særlig ved flatehogst. Karbonet i de felte trærne er kun en kort periode innom papir og trevirke før det igjen er ute i atmosfæren igjen.

I tillegg til at selve karbonlageret i skogene reduseres, gjør altså hogsten at kapasiteten til *innbinding* av karbon reduseres drastisk. Store trær erstattes med bittesmå treplanter, som bruker mange år på å ta igjen innbindingskapasiteten til de store trærne. Såkalt «hogstmodne» trær har på ingen måte mistet evnen til å binde karbon, men fortsetter karbonfangsten så lenge de lever.

Summen av dette er at det tar svært lang tid før en hogd skog her i nord klarer å binde og lagre like mye karbon som slippes ut og forblir ubundet som følge av hogsten. Økt hogst er derfor ikke et godt klimatiltak her i nord.

Enkelte fremtredende representanter for skognæringen mener fortsatt at å verne skog er et negativt klimabidrag. Men internasjonal forskning viser at det er i den eldste skogen, som aldri har vært flatehogd, at vi finner det største karbonlageret. Vi vet at det også er i den gamle skogen vi finner flest utrydningstrua arter og størst naturmangfold. Dermed er det åpenbart at regjeringen kan slå to fluer i ett smekk ved å verne mer skog. Skogvern er bra for både naturmangfold og klima.

Selvsagt skal vi ikke verne hele den norske skogen og selvsagt skal vi bruke av skogens fornybare materialer. Anbefalingen er å verne ti prosent av skogen, i tillegg til de fem prosentene skogbruket selv bevarer som nøkkelbiotoper. Det betyr at mer enn 80 prosent av skogen er tilgjengelig for

skogbruk! Miljøorganisasjonene er langt fra motstandere av vanlig skogbruk, så lenge den drives naturvennlig og tar hensyn til utrydningstrua arter og naturtyper. På mange felt jobber vi og skognæringen mot felles mål; som det fornybare samfunnet og reduserte klimagassutslipp.

Men på veien mot slike mål må regjeringen holde tunga rett i munnen og kun støtte reelle klimatiltak som faktisk reduserer utslippene, samtidig som tiltakene ikke ødelegger verdifull natur. Hele poenget med å redusere klimagassutslippene er jo å redde naturen. Derfor kan vi ikke ødelegge den naturen vårt eget livsgrunnlag er avhengig av, i et forsøk på å hindre klimaendringene. Av hensyn til både naturmangfold og klima bør hogsten derfor ikke økes utover dagens nivå, i hvert fall ikke før tilstrekkelige arealer er vernet og før mer klimavennlig skogbehandling som lengre omløpstid og lukka hogstformer i større grad er tatt i bruk.

Naturmangfoldet er jordens «immunforsvar og livsforsikring» mot store miljøendringer som nettopp menneskeskapte klimaendringer. Et rikt naturmangfold gir et sterkt forsvar mot endringer i miljøet, og robust natur har positive effekter utover det å ta vare på naturmangfoldet. Norsk institutt for naturforskning også har slått fast at norsk natur er i stand til å begrense negative effekter ved klimaendringer. Skogen har, i tillegg til å lagre karbon, evne til å begrense flom og erosjon. Det er altså ingen tvil om at den mangfoldige norske skogen er viktig for klimaet. Både som karbonfanger og karbonlager, som buffer mot villere vær og for at naturen skal tilpasse seg et endret klima.

I all oppmerksomheten om bevaring av tropisk regnskog som klimatiltak er det ingen tvil om at den nordlige skogen har blitt glemt. Klima- og miljøminister Tine Sundtoft vil kunne sette solide spor etter seg i miljøpolitikken, og bli lagt merke til internasjonalt, om hun øker norsk skogvern kraftig og tar initiativ til et flernasjonalt initiativ om vern av den nordlige skogen som klimatiltak, på samme måte som vern av den tropiske regnskogen. Det var regnskogssatsingen som gjorde Jens til klimamann i FN.